

ZÁKON
č. 159/2006 Sb.
ze dne 16. března 2006
o střetu zájmů

ve znění: zák. č. 216/2008 Sb., zák. č. 158/2009 Sb., zák. č. 350/2009 Sb.,
zák. č. 281/2009 Sb., zák. č. 167/2012 Sb., zák. č. 503/2012 Sb.,
zák. č. 131/2015 Sb., zák. č. 190/2016 Sb., zák. č. 298/2016 Sb.,
zák. č. 302/2016 Sb., zák. č. 183/2017 Sb., zák. č. 14/2017 Sb.
a zák. č. 112/2018 Sb.

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ
STŘET ZÁJMŮ A NESLUČITELNOST
NĚKTERÝCH FUNKCÍ

HLAVA I
ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1 Předmět úpravy

Tento zákon upravuje

- a) povinnost veřejných funkcionářů vykonávat svoji funkci tak, aby nedocházelo ke střetu mezi jejich osobními zájmy a zájmy, které jsou povinni z titulu své funkce prosazovat nebo hájit,
- b) povinnost veřejných funkcionářů oznamovat skutečnosti, které umožňují veřejnou kontrolu jejich činností konaných vedle výkonu funkce veřejného funkcionáře, veřejnou kontrolu majetku nabytého za dobu výkonu funkce a dalších příjmů, darů nebo jiného prospěchu, získaných za dobu výkonu funkce, popřípadě závazků, které veřejný funkcionář má,

- c) omezení některých činností veřejných funkcionářů a neslučitelnost výkonu funkce veřejného funkcionáře s jinými funkcemi,
- d) odpovědnost veřejných funkcionářů za porušení povinností stanovených tímto zákonem, včetně správních trestů, které lze veřejnému funkcionáři za porušení těchto povinností uložit.

I. Smysl a účel komentovaného ustanovení

Zákon o střetu zájmů definuje ve svém úvodním ustanovení předmět své úpravy, který pro přehlednost rozděluje do čtyř oblastí pod písm. a) až d). Důvodová zpráva k zákonu o střetu zájmů sice hovoří o tom, že se předmětem navrhovaného zákona stanoví cíle, které navrhovaná právní úprava sleduje, nicméně text citovaného ustanovení tomuto odůvodnění neodpovídá, když definuje pouze její předmět. Vymezení předmětu úpravy zákona o střetu zájmů se pak projevuje v jeho obsahu, který však není členěn podle tohoto vymezení, když zejména úprava uvedená pod písm. b) a c) je v zákoně o střetu zájmů obsažena v opačném pořadí. Tato skutečnost přispívá k menší obsahové přehlednosti tohoto zákona.

II. Ke střetu zájmů [§ 1 písm. a)]

Nejprve je v písm. a) stanoveno, že tento zákon upravuje povinnost veřejných funkcionářů vykonávat svou funkci tak, aby nedocházelo ke střetu mezi jejich osobními zájmy a zájmy, které jsou povinni z titulu své funkce prosazovat nebo hájit. Tato oblast úpravy reaguje na reálný stav, kdy se veřejný funkcionář, ať už může danou situací ovlivnit nebo ne, dostává při výkonu své funkce do střetu zájmu osobního se zájmy, které je povinen při výkonu své funkce hájit. Jak vyplývá z dikce písm. a), cílem je, aby veřejný funkcionář vykonával svou funkci tak, aby byla naplněna její podstata, tedy účel, pro který byla „zřízena“, a zamezit tomu, aby veřejný funkcionář vykonával svou funkci tak, aby byl naplněn zejména jeho osobní zájem.

Projev úpravy vymezené v písm. a) lze zaznamenat zejména v § 3 zák. o střetu zájmů, který upravuje v zásadě tři kategorie pravidel. Nejprve se jedná o obecnou povinnost veřejného funkcionáře zdržet se každého jednání, při kterém mohou jeho osobní zájmy ovlivnit výkon jeho funkce. Dále jde o dvě kategorie povinností, které jsou stanoveny ve vztahu ke střetu osobního a veřejného zájmu. Konkrétně se jedná o povinnost počínat si tak, aby veřejný funkcionář neupřednostňoval svůj osobní zájem při výkonu funkce ve veřejném zájmu a aby

nehrozil veřejný zájem, a to např. využíváním svého postavení, pravomocí nebo informací získaných při výkonu své funkce k získání majetkového nebo jiného prospěchu nebo výhody pro sebe nebo jinou osobu, nebo odvoláváním se na výkon své funkce v záležitostech, které souvisejí s jeho osobním zájmem. Jedná se tedy nejen o povinnost zdržet se nežádoucího jednání při výkonu své funkce, ale také o povinnost preventivní. Současně se jedná o povinnost stanovenou nejen ve vztahu k plnění všech povinností veřejného funkcionáře vyplývajících z výkonu jeho funkce [srov. poslední větu písm. a)], ale také ve vztahu k veřejnému zájmu.

Dále lze ve vztahu k oblasti úpravy vymezené písm. a) poukázat na § 8 zák. o střetu zájmů, který upravuje povinnost veřejného funkcionáře oznámit svůj poměr k projednávané věci při jednání ústavního orgánu, jiného státního orgánu, orgánu územního samosprávného celku nebo právnické osoby vzniklé ze zákona, ve kterém vystoupí v rozpravě, předloží návrh nebo je oprávněn hlasovat.

Zákon o střetu zájmů neupravuje pouze uvedené povinnosti chování či jednání veřejných funkcionářů nebo zákazy nežádoucího chování veřejných funkcionářů, ale obsahuje také úpravu sankční. Tato úprava však směřuje pouze k neučinění oznámení o osobním zájmu podle § 8 odst. 1 zák. o střetu zájmů, nikoliv k neplnění povinností vyplývajících z § 3 zák. o střetu zájmů.

III. K oznamovací povinnosti [§ 1 písm. b)]

V písm. b) je vymezena taková oblast úpravy, která stanoví povinnost veřejných funkcionářů oznamovat skutečnosti, které umožňují veřejnou kontrolu činnosti veřejného funkcionáře konaných vedle výkonu jeho funkce, veřejnou kontrolu majetku nabytého za dobu výkonu funkce a dalších příjmů, darů nebo jiného prospěchu, získaných za dobu výkonu funkce, popřípadě závazků, které veřejný funkcionář má.

Účelem písm. b), zejména v části týkající se podávání oznámení o majetku a oznámení o příjmech, darech a závazcích, je dle důvodové zprávy k tomuto zákonu ve spojitosti s již existujícími povinnostmi (a nad rámec předchozí právní úpravy) účinně napomáhat v boji proti korupci. Prostřednictvím těchto opatření má být možné potvrdit či vyloučit případné podezření na nelegálně nabytý majetek veřejného funkcionáře. Vedle represivního účinku (pokuty) má mít tento institut význam zejména z hlediska prevence. Již samotný fakt, že má osoba povinnost osvětlit své majetkové poměry, je krokem k potlačení případného korupčního jednání.

Povinnost podávat oznámení je podrobně upravena v § 7 až 12 zák. o střetu zájmů. Konkrétně veřejní funkcionáři podávají podle těchto ustanovení ozná-

mení o osobním zájmu; o jiných vykonávaných činnostech; o majetku, který vlastní ke dni předcházejícímu dni zahájení výkonu funkce, a majetku nabytém v průběhu výkonu funkce; a oznámení o příjmech, darech a závazcích.

V současné době je plnění těchto povinností soustředěno do elektronického registru oznámení, který je zřízen ze zákona, jehož správcem je Ministerstvo spravedlnosti a jehož obsah je u některých veřejných funkcionářů volně přístupný, u jiných je nahlížení do tohoto registru omezeno. Tuto úpravu lze nalézt v § 13 až 14c zák. o střetu zájmů.

Obdobně jako je tomu u úpravy vymezené v písm. a), také porušení některých povinností stanovených v § 7 až 12 zák. o střetu zájmů je podle § 23 a násl. tohoto zákona postižitelné jako přestupek. Zejména se pak jedná o uvedení zjevně nepřesných, neúplných nebo nepravdivých informací v oznámení.

IV. K omezení veřejných funkcionářů [§ 1 písm. c)]

Třetím okruhem úpravy je dle písm. c) omezení některých činností veřejných funkcionářů a neslučitelnost výkonu funkce veřejného funkcionáře s jinými funkcemi. Konkrétní projev této úpravy lze nalézt v § 4 až 6 zák. o střetu zájmů.

Pokud jde o omezení, tato nejsou zákonem o střetu zájmů konstruována pouze jako omezení částečná, ale i jako omezení úplná, která jsou ve své podstatě zákazem konkrétního jednání. Omezení je současně koncipováno nejen ve vztahu k činnostem veřejného funkcionáře, ale také např. ve vztahu k možnosti získat finanční plnění za zastupování v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech vybrané podnikající právnické osoby. Omezení se v konkrétních případech vztahují nejen na dobu výkonu funkce veřejného funkcionáře, ale i na přiměřenou dobu po skončení výkonu jeho funkce. Omezení se dále nevztahují pouze na veřejné funkcionáře, ale v určitých případech také na obchodní společnosti, případně za splnění dalších podmínek na zadavatele veřejných zakázek nebo poskytovatele dotací a investičních pobídek. I ze stanovených omezení lze v zákoně o střetu zájmů nalézt výjimky.

Ve vztahu k neslučitelnosti je úprava zákona o střetu zájmů poměrně kusá, když upravuje pouze neslučitelnost funkce poslance nebo senátora. Tato úprava je projevem čl. 22 odst. 1 Ústavy, podle které je s funkcí poslance nebo senátora neslučitelný výkon úřadu prezidenta republiky, funkce soudce a další funkce, které stanoví zvláštní zákon, tj. v tomto případě zákon o střetu zájmů. Ani z důvodové zprávy není seznatelné, proč je úprava neslučitelnosti funkcí poslance nebo senátora obsažena právě v tomto zákoně a nikoliv v jiném

zákoně, jakým je např. zákon o volbách do Parlamentu. Taková úprava by více odpovídala úpravě neslučitelnosti funkcí obsažené v jiných právních předpisech ve vztahu k jiným veřejným funkcionářům, kdy v zásadě obdobným příkladem může být zejména § 5 odst. 2 zák. o volbách do zastupitelstev obcí (obdobně § 5 odst. 2 zák. o volbách do zastupitelstev krajů), ale i § 47 a § 74 zák. o soudech a soudcích.

I ve vztahu k porušení povinností vyplývajících z § 4 až 6 zák. o střetu zájmů jsou v § 23 a násl. tohoto zákona stanoveny sankce. Pokud jde o porušení zákazu výkonu činnosti po stanovenou dobu od skončení výkonu funkce veřejného funkcionáře podle § 6 zák. o střetu zájmů, jedná se o přestupek, který je trestán nejpřísněji.

V. K odpovědnosti veřejných funkcionářů [§ 1 písm. d)]

Poslední oblastí, kterou upravuje zákon o střetu zájmů podle písm. d), je oblast odpovědnosti veřejných funkcionářů za porušení povinností stanovených tímto zákonem, včetně správních trestů, které lze veřejnému funkcionáři za porušení těchto povinností uložit. Konkrétní úpravu lze dohledat v § 23 až 25 zák. o střetu zájmů.

Jak už to bývá, ani zákon o střetu zájmů nepostihuje všechna porušení povinností, které sám stanoví, ale pouze porušení některých povinností. Na porušení ostatních povinností dopadal dle odborné literatury (Vedral, 2012, s. 4) dnes již neúčinný zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Za přestupek tak bylo *de facto* možné označit jakékoliv porušení zákona o střetu zájmů. S nabytím účinnosti přestupkového zákona, tj. od 1. 7. 2017, však tato teze neplatí, neboť tento zákon zrušil zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Nově se za přestupek považuje pouze společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin. Pokud tedy zákon o střetu zájmů nestanoví, že porušení některých povinností stanovených v tomto zákoně je přestupkem, pak porušení těchto povinností nelze jako přestupek postihnout.

§ 2 Veřejný funkcionář

- (1) Pro účely tohoto zákona se veřejným funkcionářem rozumí**
  - a) poslanec Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (dále jen „poslanec“),**

- b) senátor Senátu Parlamentu České republiky (dále jen „senátor“),
- c) člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu, v jehož čele není člen vlády¹⁾,
- d) náměstek člena vlády nebo náměstek ministra vnitra pro státní službu,
- e) vedoucí Kanceláře Poslanecké sněmovny, vedoucí Kanceláře Senátu nebo vedoucí Kanceláře prezidenta republiky,
- f) inspektor Úřadu pro ochranu osobních údajů,
- g) předseda Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví,
- h) člen Rady Českého telekomunikačního úřadu,
- i) člen Rady Energetického regulačního úřadu,
- j) člen bankovní rady České národní banky,
- k) prezident, viceprezident a člen Nejvyššího kontrolního úřadu,
- l) předseda nebo člen Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí,
- m) veřejný ochránce práv a jeho zástupce,
- n) člen Rady pro rozhlasové a televizní vysílání,
- o) člen zastupitelstva kraje nebo člen Zastupitelstva hlavního města Prahy, který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn nebo který před svým zvolením do funkce člena zastupitelstva nebyl v pracovním poměru, ale vykonává funkce ve stejném rozsahu jako člen zastupitelstva, který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn,
- p) člen zastupitelstva obce, městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy, který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn nebo který před svým zvolením do funkce člena zastupitelstva nebyl v pracovním poměru, ale vykonává funkce ve stejném rozsahu jako člen zastupitelstva, který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn, nebo
- q) starosta obce, městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy, místostarosta obce, městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města, zástupce starosty městské části hlavního města Prahy nebo členové rady obce, městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města, městské části hlavního města Prahy, kraje nebo hlavního města Prahy, kteří nejsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni.

(2) Pokud nejde o veřejného funkcionáře podle odstavce 1, rozumí se pro účely tohoto zákona veřejným funkcionářem také

- a) ředitel bezpečnostního sboru a vedoucí příslušník bezpečnostního sboru 1. a 2. řídicí úrovně podle zvláštního právního předpisu^{3a)} v bezpečnostním sboru, s výjimkou příslušníků zpravodajských služeb^{3b)},
- b) člen statutárního orgánu, člen řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu právnické osoby zřízené zákonem, státní příspěvkové organizace, příspěvkové organizace územního samosprávného celku, s výjimkou členů správních rad veřejných vysokých škol a statutárního orgánu nebo členů statutárního orgánu, členů řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu samosprávných stavovských organizací zřízených zákonem,
- c) vedoucí zaměstnanec 2. až 4. stupně řízení podle zvláštního právního předpisu^{3c)} právnické osoby zřízené zákonem, státní příspěvkové organizace, příspěvkové organizace územního samosprávného celku, s výjimkou právnických osob vykonávajících činnost školy nebo školského zařízení,
- d) vedoucí organizační složky státu, vedoucí zaměstnanec 2. až 4. stupně řízení podle zvláštního právního předpisu^{3c)} v organizační složce státu, s výjimkou zpravodajské služby^{3b)}, nebo představený podle zákona o státní službě, nejde-li o vedoucího oddělení nebo o příslušníka zpravodajské služby^{3b)},
- e) vedoucí úředník územního samosprávného celku podílející se na výkonu správních činností zařazený do obecního úřadu, do úřadu městského obvodu nebo úřadu městské části územně členěného statutárního města, do krajského úřadu, do Magistrátu hlavního města Prahy nebo úřadu městské části hlavního města Prahy,
- f) soudce,
- g) státní zástupce,
- h) voják z povolání ve vojenské hodnosti podplukovník a vyšší vojenské hodnosti¹⁾, s výjimkou příslušníků zpravodajských služeb^{3b)}, nebo
- i) ředitel veřejné výzkumné instituce podle zákona o veřejných výzkumných institucích.

(3) Povinnosti podle tohoto zákona se na osobu uvedenou v odstavci 2, která podává oznámení podle § 9 až 11 a § 12 odst. 4 evidenčnímu orgánu, vztahují pouze tehdy, jestliže v rámci výkonu své činnosti

- a) je oprávněna nakládat s finančními prostředky orgánu veřejné správy jako příkazce operace ve smyslu zákona o finanční kontrole, pokud hodnota finanční operace přesáhne 250 000 Kč,
- b) bezprostředně se podílí na rozhodování při zadávání veřejné zakázky nebo na rozhodování při výkonu práv a povinností zadavatele při realizaci zadávané veřejné zakázky,
- c) rozhoduje ve správním řízení, s výjimkou příkazu na místě, nebo
- d) se podílí na vedení trestního stíhání.

(4) Povinnosti podle tohoto zákona se nevztahují na osobu uvedenou v odstavci 2 písm. a) nebo h), pokud je její příslušnost k bezpečnostnímu sboru nebo jeho určenému útvaru utajovanou informací podle zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti¹²⁾ nebo pokud se na ni vztahují zvláštní postupy k utajení a zajištění bezpečnosti¹³⁾.

¹⁾ § 2 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

³⁾ § 51 zákona č. 131/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

^{3a)} § 118 odst. 3 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

^{3b)} § 3 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky.

^{3c)} § 124 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

¹¹⁾ § 7 odst. 1 písm. e) a f) zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁾ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

Příloha č. 8 k nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných informací.

¹³⁾ § 13a zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

I. Smysl a účel komentovaného ustanovení

Komentované ustanovení je zcela klíčové pro aplikaci zákona o střetu zájmů, neboť vymezuje jeho osobní působnost, když stanoví, kdo se pro účely zákona považuje za veřejného funkcionáře. Vedle základní kategorie osob, které se za veřejné funkcionáře považují vždy (odst. 1), pojmenovává také skupiny osob, které se sice považují za veřejné funkcionáře, ale povinnosti spojené s podáváním oznámení se na ně vztahují pouze v případě, že splňují některou ze zákonem stanovených podmínek (odst. 2 a 3). Rovněž jsou v tomto